

MOLDOVA: Nivelul 2

Guvernul Republicii Moldova nu respectă integral standardele minime privind eliminarea traficului; cu toate acestea, autoritățile depun eforturi considerabile în acest sens. Guvernul a demonstrat sporirea eforturilor în comparație cu perioada precedentă de raportare, de aceea, Moldova a fost ridicată la Nivelul 2. Guvernul a demonstrat sporirea eforturilor prin investigarea și tragerea la răspundere a mai multor traficanți suspecți, inclusiv a oficialilor și majorarea bugetelor pentru protecția victimelor. Totuși, guvernul nu a respectat standardele minime în câteva domenii cheie. Identificarea victimelor și stabilirea statutului oficial de victimă a rămas să fie o provocare. Corupția, în special, în organele de drept și justiție, a obstrucționat anchetele și a influențat rezultatele cazurilor, inclusiv dosarelor deschise pe numele oficialilor complici. Victimele au continuat să sufere de intimidarea traficantilor, iar autoritățile au oferite niveluri diferite de protecție pe durata procedurilor judiciare.

RECOMANDĂRI PENTRU MOLDOVA

Investigarea mai viguroasă, aducerea în judecată și condamnarea traficantilor și oficialilor implicați în traficul de persoane; implementarea măsurilor de abordare a corupției în sectorul judiciar și organele de drept, inclusiv întreprinderea măsurilor pentru protecția anchetatorilor și procurorilor, care lucrează asupra cazurilor de trafic de influență externă și corupția internă; scutirea tuturor victimelor traficului de cerința de a fi puși față în față cu traficanții acuzați înainte de demararea anchetei; îmbunătățirea protecției victimelor și martorilor pe durata procedurilor judiciare, inclusiv pedepsirea manipulării și intimidării martorilor; instruirea polițiștilor, judecătorilor și procurorilor în abordarea axată pe victimă în investigații și anchete; sporirea accesului la centre de plasament și de reabilitare pentru victimele de gen masculin ale traficului; îmbunătățirea cooperării cu prestatorii neguvernamentali de servicii, inclusiv coordonare pe marginea elaborării politicilor și susținerea victimelor, care cooperează cu organele de anchetă; și continuarea finanțării și păstrării datelor pentru linia fierbinte pentru abuzul și exploatarea copilului.

TRAGEREA LA RĂSPUNDERE

Guvernul a sporit eforturile de aplicare a legii. Articolele 165 și 206 ale Codului Penal au criminalizat toate formele de trafic. Legea include pedepse de până la 12 ani de închisoare pentru traficul persoanelor adulte; 8 - 12 ani de închisoare pentru traficul de copii; și până la 20 de ani de închisoare în cazurile cu circumstanțe

aggravante. Aceste pedepse erau suficient de stringente și, în privința traficului sexual, proporționale celor pentru alte infracțiuni grave, precum violul. Articolul 168 al Codului Penal, de asemenea, a criminalizat munca forțată și a impus pedepse de până la trei ani de închisoare. Corupția din sistemul judiciar a continuat să reprezinte un obstacol considerabil în aducerea traficantilor în fața justiției; cu toate acestea, instanțele de judecată au demonstrat eforturi sporite de aducere a oficialilor implicați în trafic în fața justiției. Instanțele de judecată au abrogat frecvent condamnările în baza contestațiilor, uneori fără nici o explicație sau cu argumente slabe, cu toate că nu au fost disponibile date statistice exhaustive cu privire la rata contestațiilor. Guvernul a tras la răspundere câțiva oficiali pentru complicitate la trafic. Fostul șef al unei agenții pentru drepturile omului, care forța copiii să cerșească în Rusia, a fost adus în fața justiției și cazul său era în desfășurare. Curtea de Apel a menținut condamnarea fostului șef al Federației de Biatlon din Moldova pentru trafic de copii; el a fost condamnat la trei ani de închisoare. Câțiva oficiali guvernamentali au fost condamnați pentru facilitarea prostituției. În ianuarie 2018, fostul director-adjunct al autorității de drept specializate în traficul de persoane din Moldova a fost găsit vinovat de trafic de influență și condamnat la patru ani de închisoare. În 2017, mai mulți oficiali guvernamentali au fost anchetați pentru complicitate la trafic. Doi ofițeri de poliție au fost condamnați pentru trafic sexual. Un dosar deschis pe numele unui primar de comună pentru exploatarea muncii forțate era în desfășurare. Directorul unui orfelinat a fost condamnat pentru exploatarea sexuală și muncii forțate a câtorva copii; procesul său era în desfășurare. Câțiva diplomați moldoveni și șeful Direcției Afaceri Consulare din cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene au fost anchetați, arestați sau condamnați pentru estorcarea sau acceptarea mitei pentru a facilita migrația ilegală.

În anul 2017, autoritățile au efectuat 185 de anchete pe cauze de trafic, comparativ cu 151 în 2016. În 2017, Guvernul a trimis 85 de cazuri în instanța de judecată, comparativ cu 33 în 2016, iar 58 de traficantși au fost condamnați comparativ cu 56 în 2016. Din 58 de traficantși condamnați, 52 au primit sentințe de privațiune de libertate, inclusiv unul cu sentință suspendată. Sentința medie de condamnare la închisoare a fost de 8-13 ani.

Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane (CCTP), organul specializat de drept din Moldova, și-a suplinit locurile vacante în posturi de conducere și și-a majorat personalul, ceea ce a dus la relații de lucru mai bune cu societatea civilă și partenerii internaționali și la o schimbare în investigarea cazurilor complexe de

trafic internațional sexual și exploatarea muncii forțate. Cu toate acestea, investigarea cazurilor mari a fost inadecvată. Observatorii au raportat că echipele de anchetă au avut dificultăți în efectuarea investigațiilor complexe, precum cele cu implicarea grupurilor criminale transnaționale sau tranzacțiilor financiare complexe. În 2017, autoritățile nu au tras la răspundere nici un grup mare de traficanți. Observatorii au raportat că CCTP s-a axat pe cazuri mai simple de trafic sexual intern, dar nu pe cazuri internaționale complexe, probabil cu scopul de a îmbunătăți statisticile centrului. Acest accent pe statistici a îndepărtat CCTP de punctul său forte tradițional de investigații centrate pe victimă și intensive din punct de vedere al resurselor. Cu toate acestea, CCTP s-a confruntat în continuare cu lipsa resurselor suficiente, în special, a celor financiare și cu insuficiența anchetatorilor cu experiență. Anterior, restructurarea Procuraturii Generale (PG) a eliminat utilizarea procurorilor specializați, a desființat unitatea de procurori specializată în combaterea traficului, a pus punct abordării operative a anchetelor și a redus cunoștințele instituționale cu privire la aplicarea abordărilor centrate pe victimă în procesul de anchetă și tragere la răspundere. Ulterior, în august 2016, PG a creat o unitate nouă de combatere a traficului de persoane și crimelor cibernetice cu cinci procurori, care se ocupau doar de etapa de anchetă din procesul de justiție penală. După cum au remarcat anterior observatorii, unitatea nouă era dedicată nu doar cazurilor de trafic, procurorii nu au beneficiat de instruire exhaustivă, iar unitatea continuă să fie vulnerabilă la corupție și influența politică. În decembrie 2017, Procuratura din Chișinău a creat un Birou Anti-Trafic și a revizuit procesele interne de repartizare a cazurilor, ceea ce asigurat că cazurile de trafic sunt repartizate doar procurorilor, care au beneficiat de instruire specializată. În fiecare procuratură raională a fost numit un procuror, care să se ocupe de aceste cazuri. O echipă separată alcătuită din șase procurori în cadrul PG a servit ca punct focal pentru tratatele internaționale cu privire la combaterea traficului și a monitorizat Biroul Anti-Trafic nou creat; aceasta, de asemenea, a urmărit tendințele și datele.

Procurorii nu au elaborat tehnici investigative, care să coroboreze mărturiile sau să aplice în mod consecvent o abordare centrată pe victimă față de cazuri. O decizie a Curții Constituționale din luna februarie 2016 a limitat perioada de deținere a suspectilor până la 12 luni. Deoarece verdictele finale în cazurile de trafic pot dura ani întregi, această decizie a permis eliberarea traficantilor suspectați înainte de finalizarea procesului de judecată, ceea ce le-a permis să fugă din țară sau să se răzbune pe victime. Observatorii au declarat că traficanții au încercat să

manipuleze, șantajeze sau să mituiască victimele pentru ca acestea să-și modifice mărturiile. În 2017, doar trei victime și membrii familiilor lor au beneficiat de programele de protecție a victimelor în pofida unui număr mult mai mare de persoane, care aveau nevoie de această protecție. Inspectoratul Național de Investigații (INI) a menținut o politică, care obliga CCTP să informeze sistematic INI despre suspjecții din anchetele CCTP pentru a include subiecții mandatelor de percheziție înainte de efectuarea perchezițiilor, ceea ce a sporit riscul ca ofițerii corupți să-i avertizeze pe suspecți înainte de raiduri sau să intervină în mersul anchetelor. În perioada de raportare, organele de drept au inițiat opt investigații pe marginea intimidării suspectate a martorilor, șase din ele rezultând în deschiderea dosarelor penale.

Autoritățile RM au cooperat cu omologi externi pe marginea mai multor investigații ale traficului. În 2017, cu finanțare acordată preponderent de către donatori, Guvernul și organizațiile internaționale au instruit poliția, polițiștii de frontieră, procurorii și judecătorii.

PROTECȚIE

Guvernul a menținut eforturile de protecție a victimelor. În 2017, Guvernul a identificat 249 de victime ale traficului, comparativ cu 232 în 2016. Din aceste victime identificate, 48 au fost copii, comparativ cu 35 în 2016. Unii oficiali din organele de drept au evitat intenționat să întreprindă măsuri pentru identificarea victimelor și investigarea crimelor de trafic. Polițiștii de frontieră nu au verificat în mod consistent migranții nedocumentați la capitolul trafic înainte de a-i plasa în instituții de detenție. Guvernul a majorat finanțarea protecției victimelor, bugetând aproximativ 12,1 milioane de lei (709.340 dolari SUA) pentru asistență în repatriere și șapte centre pentru victimele violenței crimelor și violenței domestice. În același timp, unele centre și programe au beneficiat de mai multe mijloace financiare în timp ce finanțarea altora a fost redusă; acest lucru este comparat cu 8,6 milioane de lei (504.160 dolari SUA) în 2016. Guvernul nu a debursat toate mijloacele bugetate, iar centrele și programele de protecție au primit, în general, 89% din mijloacele alocate. Guvernul s-a bazat adesea pe ONG-uri și organizațiile internaționale pentru a completa salariile angajaților de stat și a finanța serviciile pentru victime; contribuțiile guvernului au fost adesea insuficiente pentru a acoperi cheltuielile de trai de bază atât pentru angajați cât și pentru victime.

Guvernul a asistat 117 victime cu asistență în repatriere sau cazare în centre, comparativ cu 124 în 2016. Echipele oficialilor locali și ONG-urilor din toate

regiunile Moldovei au coordonat identificarea și asistența victimelor; specialiștii au menționat îmbunătățirile în abordarea comunitară aplicată de către polițiști, deoarece organele de drept au fost responsabile pentru 61 de referiri la centre. În cadrul centrelor din Chișinău și din regiuni, victimele au putut beneficia de adăpost și asistență medicală, juridică și psihologică, indiferent de cooperarea lor cu organele de drept. Cu toate acestea, asistența psihologică, juridică și suportul în reintegrare pe termen lung au fost insuficiente și victimele nu au putut obține asigurarea medicală gratuită oferită conform legislației RM. Victimele s-au confruntat, adesea, cu dificultăți în găsirea reprezentării juridice gratuite și s-au bazat pe asistența juridică oferită de ONG-uri și organizațiile internaționale. Capacitatea redusă a asistenților sociali din raioanele îndepărtate a dus la servicii ineficiente și de calitate scăzută prestate victimelor. Aceste deficiențe au contribuit la riscul continuu de revictimizare. Autoritățile au plasat copiii victime la rude, în asistența parentală profesionistă sau în clinici de reabilitare, care au acordat asistență medicală și psihologică specializată. Oficialii au intervievat victimele mai mici de 14 ani în săli specializate de audiere cu echipament de înregistrare și cu ajutorul unui psiholog. Victimele de gen masculin au beneficiat de toate formele de asistență, dar nu au avut acces la centre. Prestatorii de servicii au invocat impedimente birocratice în calea transferului victimelor cu necesități severe de sănătate mintală în instituțiile psihiatrice de stat.

Guvernul nu a protejat în mod adecvat victimele participante în anchete și procesele judiciare. Victimele erau rareori informate despre toate drepturile lor. Uneori, poliția făcea acest lucru intenționat pentru a asigura cooperarea victimelor. Centrele nu ofereau protecție suficientă, iar corupția a subminat protecția poliției. Procurorii nu au menținut contacte sistematice cu victimele și nu le-au pregătit în mod adecvat pentru proces. Legislația prevedea că victimele adulte ale traficului erau puse față în față cu traficanții lor la sectorul de poliție înainte de demararea anchetei, iar, în unele cazuri, trebuiau să facă acest lucru de mai multe ori pe parcursul anchetei și procesului de judecată; este probabil ca această cerință să fi împiedicat victimele să raporteze crimele și să le fi retraumatizat sau pus în pericol. Judecătorii au avut discreția de a permite victimelor să depună mărturii fără ca traficanții acuzați să fie prezenți în sală. Judecătorii au ignorat legile și regulamentele destinate protecției victimelor în procedurile de judecată astfel încercând drepturile victimelor și permițându-le traficanților să intimideze unele victime în sala de judecată astfel încât victimele să fie presate să-și modifice mărturiile.

Legea le-a permis victimelor să depună acțiuni civile pentru restituirea daunelor ca parte a procedurilor penale. În 2017, victimele au depus 59 de acțiuni civile, care au rezultat în solicitări de restituire a daunelor de peste 3,5 milioane lei (aproximativ 205.180 dolari SUA). La 1 ianuarie, 2018, a intrat în vigoare Legea nr. 137, care permitea victimelor să depună solicitări de compensații la Ministerul Justiției în cazurile când acestea nu puteau fi obținute de la infractor. Organele de drept au recuperat bunuri de la traficanți în valoare totală de 3,4 milioane lei (199.320 dolari SUA), inclusiv numerar, vehicule și bunuri imobiliare. Codul Penal scutește victimele traficului de răspundere penală pentru comiterea infracțiunilor legate de exploatarea lor. Cu toate acestea, atunci când autoritățile au clasificat cazurile conform statului relevant, precum articolul, care criminaliza munca forțată, victimele nu mai erau scutite de răspundere penală. Guvernul a pedepsit victimele traficului pentru acte ilegale comise ca rezultat direct al traficării. La fel, atunci când autoritățile au reclasificat cazurile de trafic sexual în cazuri de proxenetism, victimele nu mai erau scutite de pedeapsă și puteau fi acuzate de prostituție. Victimele puteau fi amendate sau trimise la închisoare pentru depunerea declarațiilor false dacă își modificau mărturiile, fie intenționat ca rezultat al mituirii sau intimidării, fie neintenționat ca rezultat al traumatizării. Observatorii au raportat anterior unele cazuri când autoritățile acuzau victimele traficului sexual al copiilor de prostituție sau alte infracțiuni; în perioada de raportare nu au fost înregistrate astfel de cazuri.

PREVENIRE

Guvernul a sporit eforturile de prevenire. Comitetul Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane (CNCTFU) și secretariatul său au coordonat eforturile Guvernului. CNCTFU are trei angajați, iar observatorii au spus că acest număr este insuficient pentru a face față volumului de lucru. În perioada de raportare, CNCTFU, în coordonare cu un grup inter-instituțional de lucru, care includea experți naționali și internaționali, autoritățile publice centrale, ONG-uri și OSCE și OIM, a elaborat o strategie națională pentru 2018-2023 și un plan de acțiuni asociat pentru 2018-2020. Guvernul a aprobat planul în luna martie 2018. CNCTFU a implementat programe pentru sensibilizarea studenților și cetățenilor RM de peste hotare, precum și a publicului larg prin intermediul unui website și a unei săptămâni naționale anti-trafic. Guvernul a acordat finanțare parțială unui ONG pentru gestionarea unei linii fierbinți pentru cazurile de abuz și exploatare a copilului. Guvernul a finanțat două linii fierbinți separate pentru trafic, una pentru utilizare în Moldova, iar alta pentru apeluri de peste hotare; liniile fierbinți sunt

gestionat de același ONG. Guvernul a asigurat instruirea personalului său diplomatic în identificarea victimelor traficului. Guvernul nu a depus eforturi considerabile pentru a reduce cererea de acte de sex comercial sau muncă forțată, dar a inițiat două procese penale împotriva a doi cetățeni străini pentru exploatarea sexuală a copiilor din Moldova.

TRAFICUL DE PERSOANE

După cum a fost raportat în ultimii cinci ani, Moldova este, în primul rând, o sursă de bărbați, femei și copii supuși traficului sexual și muncii forțate, inclusiv cerșitului forțat. Victimele din Moldova sunt supuse traficului sexual și exploatării muncii forțate în interiorul Moldovei și în Rusia, Ucraina și alte state din Europa, Asia Mijlocie, Africa și Asia de Est. Majoritatea victimelor sunt din localități rurale și au un nivel scăzut de studii. Femeile și copiii sunt supuși traficului sexual în Moldova în bordeluri, saune și saloane de masaj. Fetele de 13-15 ani sunt tot mai mult victimele traficului sexual. Turismul sexual cu copii continuă să constituie o îngrijorare, inclusiv din UE, Turcia, Australia, Israel, Tailanda și Statele Unite. Copiii, care locuiesc în stradă sau în orfelinate rămân a fi vulnerabili la exploatare. Regiunea separatistă Transnistria este în continuare o sursă de victime atât ale traficului sexual cât și exploatării muncii forțate. Populația nedocumentată sau apatrizii continuă să fie vulnerabili la exploatare, în principal, în sectorul agricol. Complicitatea oficială la trafic continuă să fie o problemă semnificativă în Moldova.